

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym Odwoławczym

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agata Adamczewska

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Popławska

przy udziale oskarżyciela skarbowego Barbary Grabińskiej

Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań – Nowe Miasto Ireneusza Zięby

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2017 r.

sprawy

P. Ś. (Ś.) oskarżonego o popełnienie przestępstwa skarbowego z art. 61 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 6 marca 2017 roku, sygn. akt III K 13/16

1. uchyla zaskarżony wyrok i, na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., postępowanie karne przeciwko P. Ś. umarza,
2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. M. kwotę 516,60 złotych brutto tytułem zwrotu kosztów obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,
3. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Agata Adamczewska

UZASADNIENIE

Urząd Skarbowy Poznań – Nowe Miasto w dniu 13 stycznia 2016 roku wniósł sporządzony przez siebie akt oskarżenia przeciwko P. Ś. o przestępstwo skarbowe z art. 61 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. polegające na tym, że w P. w 2012 roku nierzetelnie prowadził księgę, to jest podatkową księgę przychodów i rozchodów wbrew ustawowemu obowiązkowi wynikającemu z art. 24a ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (t. jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) w wyniku niezaevidencjonowania przychodu za 2012 rok z tytułu sprzedaży towaru handlowego.

Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto w Poznaniu wyrokiem z dnia 6 marca 2017 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt III K 13/16 uznał oskarżonego P. Ś. za **winnego przestępstwa art. 61 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i za to na podstawie art. 61 § 1 k.k.s. wymierzył mu karę grzywny w liczbie 10 stawek dziennych, na podstawie art. 23 § 3 k.k.s., ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 70 złotych. Ponadto na podstawie § 11 ust. 2 pkt 1 oraz § 17 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1805) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Ł. M. kwotę 1.594,08 złotych**

w tym 23% VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, a na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust. i ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (jedn. tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 49 poz. 223 ze zm.) zwolnił oskarżonego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych oraz od uiszczenia opłaty.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca oskarżonego – adwokat Ł. M.. Zaskarżył orzeczenie w całości na korzyść oskarżonego i zarzucił mu: **naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 61 § 1 k.k.s.** poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i błędne uznanie, że oskarżony wypełnił znamiona czynu zabronionego wskazanego w tym przepisie pomimo braku ustalenia, że oskarżony miał zamiar nierzetelnie prowadzić księgi rachunkowe i pomimo nieprzypisania i nieudowodnienia mu przez Sąd I instancji umyślności oraz **naruszenie przepisów postępowania w sposób mający istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia**, to jest naruszenie **art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k.** poprzez uznanie za wiarygodne zeznań świadków mających interes w obciążeniu oskarżonego oraz uznanie za niewiarygodne zeznań świadka, który wobec braku obawy roszczeń ze strony oskarżonego zachował realną ocenę sytuacji i winien zostać uznany za wiarygodnego, jak również art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i uznanie oskarżonego za winnego pomimo braku dowodów popełniania przez niego zarzucanego mu czynu. W konsekwencji wskazanych naruszeń prawa procesowego obrońca zarzucił mający istotny wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku polegający na uznaniu, że do nierzetelnego prowadzenia księgi, to jest podatkowej księgi przychodów i rozchodów przez oskarżonego P. Ś. poprzez rzekome niezaewidencjonowanie przychodu za 2012 rok z tytułu sprzedaży towaru handlowego, pomimo że w sprawie wina oskarżonego nie została udowodniona i zachodzi szereg wątpliwości, jak również okoliczności, w których rzekomo niezaewidencjonowany przychód wynika wyłącznie z faktu omyłkowego wyrzucenia, zagubienia i kradzieży towaru.

W związku z wywiedzionymi zarzutami obrońca oskarżonego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego oraz o zasądzenie na swoją rzecz jako obrońcy z urzędu zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym, które nie zostały opłacone przez oskarżonego w całości ani w części. Ponadto ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia wskazanych wniosków, wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się o tyle skuteczna, iż w następstwie jej wniesienia koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i na mocy art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. umorzenie postępowania sądowego przeciwko oskarżonemu P. Ś. o zarzucane mu przestępstwo skarbowe z art. 61 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. ze względu na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

W tym miejscu należy wyjaśnić, iż zgodnie z art. 439 § 1 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów Sąd odwoławczy zobowiązany jest uchylić wyrok w przypadku wystąpienia jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych wymienionych w powołanym przepisie. W niniejszej sprawie wystąpiła jedna z owych przyczyn, mianowicie wymieniona w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. W ocenie Sądu odwoławczego przez całe postępowanie sądowe zachodziła, określona w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., okoliczność wyłączająca postępowanie w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela.

Skarżący we wniesionej apelacji przyczyn uchylenia bądź zmiany wyroku na uniewinniający doszukiwał się w naruszeniu prawa materialnego, to jest art. 61 § 1 k.k.s. oraz prawa procesowego – art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 7 k.p.k., których naruszenie w konsekwencji jego zdaniem prowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych. Zarzuty te wobec istnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, podlegającej uwzględnieniu z urzędu, prowadzącej do uchylenia zaskarżonego wyroku i umorzenia przedmiotowego postępowania, nie zostały w zaistniałych okolicznościach, wzięte pod uwagę przez Sąd Okręgowy.

W ocenie Sądu odwoławczego akt oskarżenia w sprawie przeciwko P. Ś. został wniesiony przez podmiot do tego nieuprawniony. Należy bowiem wskazać na istotną zmianę przepisów postępowania, jaka miała miejsce przed wniesieniem aktu oskarżenia przez Urząd Skarbowy Poznań – Nowe Miasto, które nastąpiło w dniu 13 stycznia 2016 roku. Zgodnie z nowelizacją przepisu art. 155 § 1 k.k.s., która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 roku finansowy organ postępowania przygotowawczego nie jest już uprawniony samodzielnie do wnoszenia aktu oskarżenia w każdej sprawie, w której prowadził dochodzenie, tak jak przewidywał to powołany przepis do 30 czerwca 2015 roku. Obowiązujący na dzień wniesienia aktu oskarżenia przepis art. 155 § 1 k.k.s. stanowił bowiem, że w sprawie, w której finansowy organ postępowania przygotowawczego prowadził śledztwo, oraz w sprawie o przestępstwo skarbowe, w której prowadził on dochodzenie objęte nadzorem prokuratora, organ ten, jeżeli nie umarza postępowania, sporządza w ciągu 14 dni od zakończenia dochodzenia lub śledztwa akt oskarżenia i przesyła go wraz z aktami prokuratorowi, ze wskazaniem, jaki materiał dowodowy przedstawiono stronom podczas czynności, o której mowa w art. 154a, jako przekazywany do sądu wraz z aktem oskarżenia, przekazując jednocześnie prokuratorowi także ewentualne wnioski, o których mowa w § 7, oraz dowody rzeczowe. Z kolei zgodnie z § 2 powołanego przepisu akt oskarżenia zatwierdza i wnosi do sądu prokurator. W skardze takiej należy wskazać finansowy organ postępowania przygotowawczego, który prowadził postępowanie przygotowawcze, któremu przysługują przed sądem uprawnienia oskarżyciela publicznego. Organ ten zawiadamia się o wniesieniu aktu oskarżenia przez doręczenie jego odpisu. Zgodnie z art. 155 § 4 k.k.s. w sprawach, w których finansowy organ postępowania przygotowawczego prowadził dochodzenie, sporządza on w ciągu 14 dni od jego zakończenia akt oskarżenia albo wnioski o warunkowe umorzenie postępowania i wnosi go do właściwego sądu oraz popiera przed tym sądem albo wydaje postanowienie o umorzeniu lub o zawieszeniu postępowania przygotowawczego lub zarządza uzupełnienie dochodzenia.

Jak wynika z powołanych przepisów akt oskarżenia w sprawach, w których prowadzone było śledztwo oraz dochodzenie objęte nadzorem prokuratora zatwierdza oraz wnosi prokurator, natomiast jedynie w przypadku dochodzeń nieobjętych nadzorem prokuratorskim, finansowy organ postępowania przygotowawczego jest uprawniony do samodzielnego wniesienia i popierania aktu oskarżenia przed sądem.

Tymczasem w warunkach niniejszej sprawy postępowanie przygotowawcze było prowadzone w formie dochodzenia, aczkolwiek w związku z niezakończeniem dochodzenia w ciągu 6 miesięcy prokurator Prokuratury Rejonowej Poznań – Nowe Miasto postanowieniami z dnia 2 marca 2015 roku i 18 listopada 2015 roku przedłużał jego okres każdorazowo na dalszy czas oznaczony (k. 399, k. 426). W ten sposób doszło zatem do objęcia tegoż postępowania nadzorem prokuratorskim. Takie stanowisko w sposób wyraźny zostało przedstawione w treści uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2016 roku wydanej w sprawie o sygnaturze I KZP 13/15, zgodnie z którą przedłużenie przez właściwego prokuratora, na podstawie art. 153 § 1 zd. 3 kks, na okres powyżej 6 miesięcy, dochodzenia w sprawie o przestępstwo skarbowe, prowadzonego przez finansowy organ postępowania przygotowawczego i nadzorowanego przez organ nadrzędny nad tym organem, oznacza objęcie przez prokuratora nadzorem tego dochodzenia. W uzasadnieniu do przedmiotowej uchwały Sąd Najwyższy wykazał, iż określone w obowiązującym od 1 lipca 2015 roku art. 151c § 2 k.k.s. przypadki, w jakich prokurator przejmuje nadzór nad dochodzeniem organów finansowych, nie są jedynymi, w których nadzór ów się realizuje i to pomimo, że jednocześnie w art. 151a § 3 k.k.s. wskazano, iż w wypadkach innych niż wymienione w jego § 2, nadzór nad dochodzeniem prowadzonym przez organy finansowe w sprawach o przestępstwa skarbowe należy do finansowych organów nadrzędnych. Zdaniem Sądu Najwyższego nie oznacza to, że z innych przepisów Kodeksu karnego skarbowego nie wynikają dodatkowe sytuacje, w których organ ów traci swoje uprawnienia nadzorcze, a przewidują one również, i odrębnie, prokuratorski nadzór w określonych w nich okolicznościach. Do takich przepisów zaliczył właśnie art. 153 § 1 zd. 3 k.k.s., który ze swej istoty, jako regulujący kwestię przedłużania przez właściwego prokuratora dochodzenia prowadzonego przez podmioty inne niż ten organ, a więc podejmowania czynności nadzorczej, powoduje tym samym - podobnie jak to ma miejsce na gruncie powszechnej procedury karnej - że podmiot przedłużający postępowanie obejmuje je jednocześnie przez tę decyzję swoim nadzorem. Nadzór ten, mający swą podstawę we wskazanym art. 153 § 1 zd. 3 k.k.s., jest zatem też nadzorem z mocy prawa. Oczywiście pojawi się tylko i wyłącznie wówczas, gdy do przedłużenia tego dojdzie. Gdyby

bowiem prokurator odmówił dalszego przedłużenia dochodzenia, to doszłoby do zakończenia dochodzenia przez organ finansowy, a także zakończenia nadzoru i samego postępowania.

Jak wynika z powyższego, przedłużenie przez prokuratora czasu trwania dochodzenia w analizowanej sprawie spowodowało objęcie go nadzorem, co w dalszej konsekwencji - stosownie do przepisu art. 155 § 1-3 k.k.s. – oznaczało, iż to do niego, a nie do organu finansowego prowadzącego postępowanie przygotowawcze, należało uprawnienie do wniesienia aktu oskarżenia.

W tym miejscu należy zauważyć, iż przedstawione stanowisko pozostaje w zgodzie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, w szczególności wyrokiem z dnia 27 lipca 2017 roku wydanym w sprawie o sygnaturze IV KS 2/17. W wyroku tym stwierdzono, iż „wobec objęcia prowadzonego w sprawie dochodzenia nadzorem prokuratorskim, organem uprawnionym do wniesienia do sądu aktu oskarżenia był nie urząd celny, lecz prokurator. W takim stanie rzeczy oczywiste jest wystąpienie w sprawie negatywnej przesłanki procesowej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.)”.

Ubocznie należy wskazać, iż stwierdzone uchybienie w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela ma charakter usuwalny, aczkolwiek jego sanowanie może nastąpić jedynie poprzez samodzielne wniesienie przez prokuratora aktu oskarżenia albo przynajmniej poprzez zatwierdzenie aktu oskarżenia sporządzonego przez finansowy organ postępowania przygotowawczego. Pomimo to w toku niniejszego postępowania konieczne jest jego umorzenie wobec zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Przedstawione powyżej okoliczności doprowadziły Sąd Okręgowy do stwierdzenia zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, która skutkować musiała uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i to niezależnie od granic jego zaskarżenia oraz podniesionych zarzutów. Spowodowało to również, że bezprzedmiotowym było ustosunkowanie się do zarzutów apelacji obrońcy podnoszących uchybienia z kategorii względnych przyczyn odwoławczych. Ponadto z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w przepisie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., konieczne stało się następcze umorzenie postępowania sądowego, którego konsekwencją zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k. musiało być też obciążenie Skarbu Państwa kosztami procesu w sprawie, a ponadto obciążenie Skarbu Państwa kosztami nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu.

O kosztach obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na podstawie § 17 ust. 2 pkt 4 i § 4 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Agata Adamczewska